

บันทึกคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
เรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติภาษาด พ.ศ. ๒๕๕๙
ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีหนังสือ ที่ สธ ๐๒๐๒.๓.๑๓/๔๓๔๘ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย สรุปความได้ว่า กระทรวงสาธารณสุขได้เตรียมการปรับปรุงประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง รายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์ จัดทำคำอธิบาย และคำแปล และเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้เป็นปัจจุบัน โดยมีหนังสือแจ้งสภาภาษาดไทยระบุให้สภาภาษาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติภาษาด พ.ศ. ๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม สภาภาษาดไทยมีความเห็นว่า สภาภาษาดไทยไม่มีสถานะเป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงไม่อาจเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายได้ แต่สภาภาษาดไทยพร้อมให้ความร่วมมือและสนับสนุนข้อมูลแก่กระทรวงสาธารณสุขเพื่อให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติภาษาดฯ สำเร็จลุล่วง และบรรลุวัตถุประสงค์

กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาแล้วเห็นว่า สภาภาษาดไทยเป็นองค์กรของรัฐ “ในรูปแบบอื่นใด” ตามบทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฯ และเป็นผู้รับผิดชอบการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษาดฯ จึงมีหน้าที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าวตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฯ ในการนี้ โดยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่กำกับและติดตามการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติภาษาดฯ ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฯ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้องต่อไป

คณะกรรมการพัฒนากฎหมายพิจารณาข้อหารือของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสภาภาษาดไทยเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขว่า พระราชบัญญัติภาษาด พ.ศ. ๒๕๕๙ มีเนื้อหาเป็นการกำหนดลักษณะเครื่องหมายและการใช้เครื่องหมายภาษาดและเครื่องหมายอื่นในทำนองเดียวกัน จึงขอหารือเพิ่มเติมว่า พระราชบัญญัติภาษาด พ.ศ. ๒๕๕๙ จะเข้าข่ายกเว้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรา ๒๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฯ หรือไม่

คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขประกอบกับข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว เห็นควรกำหนดประเด็นในการพิจารณาใหม่เป็นสองประเด็นและมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นกฎหมายที่เข้าข่ายได้รับยกเว้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. ๒๔๙๙ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะของเครื่องหมายกาชาด^๑ และการใช้เครื่องหมายกาชาด โดยกำหนดให้ใช้เครื่องหมายกาชาดเป็นเครื่องหมายของบริการทางการแพทย์ในกองทัพไทย^๒ และสภากาชาดไทยใช้เครื่องหมายกาชาดได้ในยามสงบศึกตามกฎหมายว่าด้วยสภากาชาดไทย^๓ โดยกำหนดโทษของผู้ซึ่งใช้เครื่องหมายกาชาดหรือนามกาชาดโดยไม่มีสิทธิไว้^๔ และโดยที่มาตรา ๒๙^๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้บัญญัติให้บทบัญญัติในหมวด ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ ไม่ใช้บังคับแก่กฎหมายที่กำหนดลักษณะของเครื่องแสดงวิทยฐานะ เครื่องหมาย หรือเครื่องแบบ เช่น กฎหมายกำหนดครุฑวิทยฐานะ กฎหมายกำหนดเครื่องหมายราชการ กฎหมายกำหนดเครื่องแบบ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. ๒๔๙๙ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะของเครื่องหมายกาชาดและการใช้เครื่องหมายกาชาด จึงไม่ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหมวด ๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

^๑มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“อนุสัญญา” หมายความว่า “อนุสัญญาเจนีวา เพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพในสนามรบ มีสถานะดีขึ้น ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒” และ “อนุสัญญาเจนีวา เพื่อให้ผู้สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเล ซึ่งบาดเจ็บป่วยไข้ และเรือต้องอับปาง มีสถานะดีขึ้น ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒” แล้วแต่กรณี

“เครื่องหมายกาชาด” หมายความว่า กากบาทสีแดงบนพื้นสีขาว

“นามกาชาด” หมายความว่า คำว่า “กาชาด” หรือคำ “กาเจนีวา”

^๒มาตรา ๕ ให้ใช้เครื่องหมายกาชาด เป็นเครื่องหมายของบริการทางการแพทย์ในกองทัพไทย

ให้แสดงเครื่องหมายกาชาดไว้บนธงผ้าพันแขน และบนบรรดาเครื่องมือที่ใช้ในบริการทางการแพทย์ ตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางทหารจะสั่ง

^๓มาตรา ๖ ให้สภากาชาดไทยใช้เครื่องหมายกาชาดได้ในยามสงบศึกตามกฎหมายว่าด้วยสภากาชาดไทย

^๔มาตรา ๙ ผู้ใดใช้เครื่องหมายกาชาดหรือนามกาชาดโดยไม่มีสิทธิตามอนุสัญญา หรือตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๕มาตรา ๒๙ บทบัญญัติในหมวดนี้ไม่ใช้บังคับแก่กฎหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) กฎหมายที่มีผลใช้บังคับเฉพาะระยะเวลาหนึ่งและระยะเวลานั้นได้ล่วงพ้นไปแล้ว

(๒) กฎหมายที่บัญญัติให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งและได้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นแล้ว เช่น กฎหมายให้ใช้ประมวลกฎหมาย กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ กฎหมายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน กฎหมายจัดตั้งศาล กฎหมายจัดตั้งจังหวัด กฎหมายเกี่ยวกับการออกเหรียญ ธนบัตร หรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กฎหมายกำหนดยศ กฎหมายกำหนดวิทยฐานะ

(๓) กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือการจัดตั้งหรือการจัดองค์กรของหน่วยงานของรัฐเฉพาะที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน

(๔) กฎหมายที่กำหนดลักษณะของเครื่องแสดงวิทยฐานะ เครื่องหมาย หรือเครื่องแบบ เช่น กฎหมายกำหนดครุฑวิทยฐานะ กฎหมายกำหนดเครื่องหมายราชการ กฎหมายกำหนดเครื่องแบบ

(๕) ประมวลกฎหมาย

(๖) กฎหมายอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประเด็นที่สอง สภาอากาศไทยถือเป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่ เห็นว่าเมื่อได้ให้ความเห็นไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่าพระราชบัญญัติสภาฯ ได้รับยกเว้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฯ จึงไม่จำเป็นต้องตอบปัญหาในประเด็นนี้อีก

อนึ่ง คณะกรรมการพัฒนากฎหมายมีข้อสังเกตว่า แม้พระราชบัญญัติสภาฯ พ.ศ. ๒๕๔๔ จะเข้าข่ายได้รับการยกเว้นไม่ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่โดยที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว อาจมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรที่สภาอากาศไทยและกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ควบคุมสภาอากาศไทย^๖ จะได้ร่วมกันพิจารณาผลที่เกิดจากการใช้กฎหมายและกฎที่ออกตามกฎหมายนั้นให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทกำหนดโทษจำคุกที่อาจไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดซึ่งสมควรพิจารณาทบทวนให้เหมาะสมโดยอาจนำมาตราการปรับเป็นพินัยมาใช้บังคับแทน นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้อย่างทั่วถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ควบคุมสภาอากาศไทยและเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้^๗ สมควรให้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายและกฎเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติสภาฯ รวมทั้งจัดทำและเผยแพร่คำแปลและคำอธิบายกฎหมายดังกล่าวด้วย โดยอาจขอความร่วมมือจากสภาอากาศไทยในการดำเนินการได้

(นายพนพล เจริญสุข)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๖๗

^๖มาตรา ๘ ให้สภาอากาศไทย อยู่ในความควบคุมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เว้นแต่ในเรื่องธรรมาภิบาลอื่นจะต้องดำเนินไปตามกฎ และข้อบังคับแห่งคณะกรรมการกฤษฎีการะหว่างประเทศ และสันนิบาตสภาอากาศ

^๗มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้